

## Spiritualita pedagogů tradičních a alternativních škol

Eliška Suchánková, Renáta Matušů  
(Časopis Sociální pedagogika)

Suchánková, E., & Matušů, R. (2020). *Spiritualita pedagogů tradičních a alternativních škol*. *Sociální pedagogika/Social Education*, 8(2), 29–43.  
<https://doi.org/10.7441/soced.2020.08.02.02>

### Úvod:

- spiritualita jako neodmyslitelná část našeho lidství bývá ve společnosti často spíše vytěsněna
- spiritualita je chápána různě, ale více autorů se shoduje - nalézání smyslu v naplňování vrcholných potřeb ... (**upravit**)
- zaměření na pedagogické prostředí
- alternativní školy -> v jejich kompetencích nacházíme spirituální základ
- tradiční školy - spir. základ zde není tak patrný, když však pracujeme s tím, že člověk je přirozeně spirituální bytost, i tradiční pedagogové jsou spirituální...
- propojení spirituality a empatie

### Pojetí a význam spirituality

- spiritualita jako prožitek posvátna
- „něco, co je společné pro zastánce různých náboženství i ateisty, pro dílčí kultury i sociální skupiny a co pro ně tedy představuje i stejnou kvalitu“ (Říčan, 2006)
- S přesahuje rámec náboženství (náboženství je zde chápáno jako instituce?)
- S je vrozená, její vývoj individuální
- *Průzkumy ukázaly, že vědomí smysluplnosti života významně napomáhá k pocitům štěstí, významně přispívá ke zvládnutí náročných životních situací a dokáže obnovit duševní pohodu a vyrovnanost.*
- Spirituální inteligence => intuitivní cit pro smysl hodnoty, nástroj k tvořivosti
- silný vztah mezi spirituální a emoční inteligencí -> SI se rozvíjí kladením si otázek po smyslu

### Spiritualita pedagoga

- proměňuje běžnou každodennost v něco více osobního a méně závislého na vnějších podmínkách
- S posiluje schopnost porozumění, empatie, trpělivosti a důvěry směrem k žákům
- realizace lidského potenciálu

### Grof

vytvořila koncept vlastností duchovní zralosti, které by měla spiritualita ve školském systému podpořit. Zahrnula do něj témata, jako je **láska, soucit a péče** (předpoklad pro přijetí sebe sama, láska k vlastnímu já vede k lásce k ostatním a soucit pak přesahuje osobní formu lásky a vede k lásce k veškerému stvoření), **poctivost a autenticita, fyzická, emocionální, mentální a duchovní jasnost** (důraz na zdraví a skutečné potřeby těla a duše), **odpovědnost a disciplína** (odpovědnost za sebe sama, spolehlivost a kreativita, disciplinovaný přístup k vlastnímu osobnímu růstu), **vyrovnanost** (umění vnitřního klidu a psychické vyrovnanosti navzdory novým výzvám a změnám), **osobní svoboda, tolerance a trpělivost** (přijímání sebe sama

*navzdory vnímané slabosti a pozorovaným rozdílům), **naděje a štěstí** (jako stavy pohody a spokojenosti plynoucí z hlubokého vnitřního pocitu bohatství bez ohledu na vnější události), **radost a humor** (vedou ke štěstí a smyslu pro hravost), **spojení se zemí, přírodou v každodenním životě** (posvátnost každodenního života), **žití v přítomném okamžiku** (nesetrvávat a nezabývat se přehnaně minulostí či vzhlížením do budoucnosti), **úžas, tajemství, úcta, tajuplnost vesmíru, účel a místo v prostoru a čase, jedinečnost a nezbytnost osobního přínosu každé bytosti.***

- spiritualita ve škole není perspektivou, ale realitou - není možné ji přehlížet
- spirituální prvky najdeme ve Waldorfu i Montessori

## **VÝZKUM**

**Cíl výzkumu** = Cílem výzkumu je zjistit míru spirituality pedagogů základních škol a zjistit, zda existují rozdíly v celkové míře spirituality pedagogů v závislosti na tom, zda pedagogové působí v tradiční či alternativní škole

### **Metody výzkumu**

192 respondentů z různých ZŠ, z toho 103 z tradičních a 89 z alternativních

Pražský dotazník spirituality (?):

- slouží ke zjištění, jak silně je jedinec celkově, globálně spirituální (Říčan, 2007) a jak silně je spirituální v určité specifické životní oblasti
- Je sestaven z 30 položek, které popisují hluboké spirituální prožitky či osobní přesvědčení (metafory, obraznost...)
- měření lze provést v dimenzích:
  - Ekospiritualita - *jednota s přírodou, pokora a úcta k matce zemi*
  - Etický entuziasmus - *pozitivní city k druhým*
  - Sounáležitost - *prožitky fascinace nad dokonalostí lidstva v její rozmanitosti, prožitky tiché radosti, intenzivního přání štěstí všem bytostem, touhy radostí obejmout svět*
  - Mystika - *sjednocení s něčím větším, odpoutání se od vlastního těla*
  - Svědomitá starostlivost - *touha začít znovu, strach, abych svým činem nikomu neublížila*
  - Latentní monoteismus - *přesah běžné reality k něčemu, co stojí „nad“ ní, k určité poslední či nejvyšší skutečnosti*

### **Výsledky**

Pořadí dimenzí:

- Sounáležitost
- Etický eut.
- Ekospiritualita
- Svědomitá starostlivost
- Latentní monoteismus
- Mystika

*Toto pořadí dimenzí je téměř stejné u pedagogů v tradičních i alternativních školách (mají přehozené pouze svědomitou starostlivost a latentní monoteismus).*

***Liší se však míra spirituality v jednotlivých dimenzích***

**Pedagogové z alternativních škol dosahují významně vyšší míry spirituality než pedagogové tradičních škol a že je jejich míra spirituality významně vyšší také ve všech dílčích dimenzích.**

*-> apel na zavedení problematiky spirituality do vysokoškolského vzdělávání, což by umožnilo důkladnou přípravu pedagoga na spirituální rozvoj, a to nejen na rozvoj vzdělávaných, ale také na jeho vlastní růst a vývoj*